

Summary of the key points from the Trawsfynydd Site Stakeholder Group Meeting held on the 3 December 2018

1. The Chairman updated members on recent meetings he had attended. He also referred to the NDA National Stakeholder Summit event held at Berkeley College 10-11 July 2018.
2. Edward Selden presented the Magnox Site Closure Director's Report for Trawsfynydd.
3. Jonathon Jenkin, Nuclear Decommissioning Authority gave an update of NDA activities.
4. Richard Clarke, Environment Agency gave a briefing on the joint Natural Resources Wales/Environment Agency report.
5. An update on recipients of the Magnox Socio-economic scheme was presented by Mair Jones.
6. Michelle Humphreys presented the revised SSG Constitution for approval.

**Trawsfynydd Site Stakeholder Group Meeting
Monday 3 December 2018 at 1300 hrs
held in the Conference Room
at Trawsfynydd Conference and Induction Centre**

MINUTES

PRESENT

NAME

Cllr Keith O'Brien (Chair)
Edward Selden
Cllr David Meredydd Williams
Cllr John Llewelyn Richards (Vice-Chair)
Cllr Dafydd Watts
Richard Clarke
Jonathan Jenkin
Sion Richards
Julia Frost
John Idris Jones
Nia Swann Bowden
Cllr Ioan Thomas
Rory Trappe
Rebecca Jones
Gwen Pettifor
John McGough
Robert Glyn Daniels
Mike Baggs
Andrew Taylor
Sam Morgan
Joanna Wright
Andrew McAteer
Bryn Jones
Cllr. Elfed Roberts
Michelle Humphreys
Mair Jones
Sydna Roberts
Gwynfor Owen

ORGANISATION

Trawsfynydd Community Council
Trawsfynydd Site Closure Director
Maentwrog Community Council
Talsarnau Community Council
Llanfrothen Community Council
Environment Agency
Nuclear Decommissioning Authority
Trawsfynydd Head of Radiological Protection
Natural Resources Wales
Snowdonia Enterprise Zone
Snowdonia Enterprise Zone
Gwynedd County Council
Magnox, Traws TU Rep
SNPA
WI
ONR
Gwynedd County Council
NRW/EA
Trawsfynydd EHS&Q Manager
Resident
Bangor University
Maentwrog Station Manager
Trawsnewid
Gwynedd County Council
Magnox Communications Regional Lead
Magnox Regional Socio-economic Lead
Cymen - minute taker
Cymen - translator

1. Apologies for absence

The Chair welcomed everyone to the meeting at 13.05 hrs and welcomed Mr Edward Selden to his first SSG meeting as the newly appointed Site Closure Director. He also wished the previous Closure Director, Mr Martin Moore, well. The following apologies were noted:

Richard Foxhall, Horizon Nuclear Power
Jonathan Cawley, Snowdonia National Park Authority
Cllr Gareth Thomas, Penrhyndeudraeth Town Council
Idwal Williams, Trawsnewid
Iestyn Pritchard, NFU

2. Approval of the Minutes of the meeting held on 18 June 2018

Minutes of the meeting held on 18 June 2018 were presented and accepted as a correct record pending the following amendments:-

Page 3: Cllr Sioned Williams *to read* Sioned Williams

Page 7: final bullet point – Twf application *to read* North Wales Growth bid

3. Matters arising from the minutes of the meeting held on 18 June 2018

None raised.

4. Chairman's Address – Keith O'Brien

The Chair gave an overview of his activities since the last meeting and drew particular attention to the following:

- The NDA National Stakeholder Summit event was at Berkeley College on the 10 & 11 July 2018. Several interesting sessions were held during this two day event which include the use of robotics, update on Bradwell decommissioning. Wylfa SSG Chair, Cllr Aled Morris-Jones was invited to address the conference and referred in particular to the continuous decommissioning at Trawsfynydd.
- Meeting of all SSG Chairs held on 19.11.18 in London where particular reference was made to the positive work being undertaken at Trawsfynydd. The Chair congratulated Magnox on its Mental Health Campaign and video.
- The following week John Richards, the Vice Chair attended a meeting held by the NDA in London to consider their draft Strategy (and reported to the SSG during the Chairman's address).
- The NDA Chief Executive David Peattie visited the site on 12 September and the NDA Chairman Tom Smith on 4 October.
- Referred to a Radio Wales programme 'How to solve a problem like Trawsfynydd' which gave a balanced and positive view on activity and developments in Trawsfynydd. A link to the programme on-line will be forwarded to all members.

5. Site Closure Director's Report – Edward Selden

The newly appointed Trawsfynydd Site Closure Director Mr Edward Selden thanked the Chair for his warm welcome and informed members that his previous Magnox role was Waste Operations Programme Manager, based at the Oldbury Technical Centre and that he had had the opportunity to work with and visit all of the Magnox sites in that role, including Trawsfynydd. Prior to coming to Magnox, ES has spent the rest of his 37 year career at nuclear facilities in the United States in South Carolina, New York, Washington, Kentucky, and Idaho. This included sites undergoing decommissioning.

He went on to guide members through his report, previously circulated to members, and covering the period 19 June – 13 November 2018. He drew particular attention to the following:

5.1. Safety Overview

Headline figures of Total Recordable Incident Rate (TRIR) and Day Away Case Rate (DACR) remain at Zero, indicating no serious injuries for over two years. Since the last SSG, the following safety-topics have been actively promoted: Radiological standards, Waste Management, Chemical safety, Display Screen Equipment Use & Posture at Work and Quality Assurance.

One highlight since the last report was the Mobile Plant Safety Day. This event was organised by the site safety team working with our site contracting partners, including Interserve. The objective was to raise awareness of the dangers posed by mobile plant used on site and the difficulties faced by the operators of such vehicles. 135 people visited the displays to learn about the importance of

approaching crossings thoughtfully, the blind-spots that lie around the various machines, the obstructed view plant operators work with and the technology available to help avoid a collision. The event was professionally filmed and a teaching video is being produced for use in future at Trawsfynydd and other sites.

Another notable event was the third First Aid Awareness Day held on 6 November to promote first aid on site hosted by the Health, Environment, and Safety Advisory Committee. Each of the three awareness days covered bleeding, broken bones, burns, head injury, CPR, recovery and how to use an Automated External Defibrillator. The days were available to all site personnel. Positive feedback was received from each session. The event also prompted interest in qualification as first aiders for site.

Reporting of events using the Q-Pulse web portal has been successful. All involved have adapted to the new process. While monitoring for trends continues, no significant groupings of events have been identified in recent reviews.

5.2 Quality Assurance (QA) and Oversight

Quality Assurance at Trawsfynydd continues to improve as QA Engineers are now embedded within project areas. The site's Assurance Matrix also continues to mature as it records the broad range of assurance activities undertaken at site. This brings the information gathered into one arena so that site trends are easier to identify, allowing improvements to be made locally. This initiative is being assessed for use on all sites.

Rationalisation of site documentation continues to progress and the company Process Documents are being implemented. The site's document archive is subject to rationalisation, in readiness for final archiving off-site. The benefit is that only material that should be kept long-term goes into deep archive.

5.3. Decommissioning Progress

Plant and Structures Programme

Brokk scabbling operations have completed within the Ponds lanes at Trawsfynydd. A successful operation to export all three Brokk scabbling machines off site to another nuclear facility for continued use has been completed.

The radiologically contaminated resin transfer lines were successfully de-planted utilising a glove bag technique, which was a new approach for the site and very successful in reducing overall durations and minimising the requirement to operate in C3 conditions. Following de-planting of the active components and removal of the external cladding, the main steel structure was removed utilising a large 200t mobile crane and lowering the bridge in three sections, with the final section size reduced in-situ given its location abutting the Resin Solidification Plant building.

The non-active laundry and caustic tank room have been de-planted and significant progress has also been made to remove redundant equipment from the former active laundry that used to launder contaminated Personal Protection Equipment. The project team is currently busy engineering the isolation of the Active Effluent Treatment Plant to enable the associated plant to be de-planted over the coming months.

North Fuel Element Debris (NFED) Plant

FED retrievals from the North vault have continued throughout the year. Performance has been mixed during the reporting period, with intervals where retrieval rates exceeded baseline assumptions mixed with outage periods caused by plant issues. A total of fifteen boxes have been filled from four vault cells, circa 15 tonnes of intermediate level waste (ILW) has been processed and entry into the fifth cell is imminent. It was acknowledged, however, that there was further work to be done.

The Waste Programme Chief Engineer has carried out an 'Operations Readiness Review' following which the FEDER project and the Waste Operations Team are addressing actions to facilitate the formal handover of the plant to the Waste Operations Team.

South Fuel Element Debris (SFED) Plant

Following the successful completion of the SFED Setting to Work (STW) phase in August 2018, the project has progressed through into the Non Active Commissioning (NAC) phase. To date, the team have completed NAC within the Retrieval Area and are currently nearing completion within the Process Area, following which the team will focus on preparing for the formal transition from NAC into the Active Commissioning (AC) phase.

Waste Operations

The site has produced 313 tonnes of non-radioactive waste so far this financial year, of which 79% was recycled (82% recycled if hazardous waste is excluded from the totals). A new analytical system for the assay of low level waste drums and packages has been procured and is currently being commissioned.

Waste Milestones

Main Sludge Vault (MSV) and Transportable Intermediate Level Waste Solidification Plant (TILWSP) - 40 packages of bulk sludge have been retrieved and encapsulated. The tank is currently in the Post Operational Clean Out (POCO) phase which is expected to give rise to an additional five packages of waste. POCO has included the deployment of novel tooling to remove contamination from the tank's internals. Removal of this contamination has proven difficult and has resulted in this phase of work taking longer than estimated in the last SSG report. The work is due to complete by the end of March 2019.

Waste Requiring Additional Treatment

A new modular glass reinforced plastic structure has been installed in the Active Waste Vaults and is currently undergoing commissioning. This will enable the processing of ILW waste streams via the drum roller located within the facility.

People

The Welsh Regional Site Joint Council is now established.

The Magnox Equality, Diversity and Inclusion (EDI) Programme continues to be promoted through the EDI calendar available to all via the Magnox Intranet.

As well as appointed Mental Health First Aiders, training was rolled out on Mental Health for Line Managers.

The current workforce totals 208, comprising of 136 Magnox employees, 57 Agency Supplied Workers and 15 Contract Supplied Workers.

Environmental Safety

Environmental Events

In early 2017, the site investigated a trend of reliability issues with gaseous stack sampling pumps. The report identified several causes that enabled a substandard sampling pump to be used for gaseous discharge monitoring and missed opportunities to identify this sooner. The Regulator, Natural Resources Wales, was closely informed of the findings and corrective actions. In July 2018 the Regulator issued a compliance assessment report identifying four permit condition breaches. None of the breaches caused an environmental impact. Two recommendations were made in the report and are being tracked to avoid similar future non-compliance.

Environmental Discharges

During this last period the site has maintained discharges to the environment at very low levels, significantly below the annual permitted limits.

Radiological Safety

All doses are as forecasted while applying as low as reasonably practicable (ALARP) working practices.

Emergency Arrangements

Thirteen months post 'Off Shift Transition' our emergency arrangements are well embedded into procedure and operational practices. The security team are now thoroughly proficient in terms of silent hours arrangements. Duty Managers and Controllers, Lead Guards, Deputy Lead Guards have received Critical Incident Management training. The training of a new Duty Controller is almost complete and will be operationally 'Suitably Qualified and Experienced Personnel' before the end of the year.

The demonstration safety exercise held on 27 June was well received and deemed adequate by the Regulators. Assessor feedback was positive.

The site safety demonstration exercise is planned to be held in either April or May 2019. The site security exercise scheduled for Wednesday 27 March 2019 is in the advanced stages of planning with the scenario finalised and documentation prepared for submission to the Regulators.

Site Visits and Key Dates

The site was very proud to be chosen as the venue for the UK Government to launch the new £220m Nuclear Sector Deal on 28 June. Business and Energy Secretary Greg Clark, Welsh Secretary Alun Cairns, Business and Energy Minister Richard Harrington MP and International Trade Secretary Dr Liam Fox MP took a tour of the site, held a press conference and round table discussion with key regional stakeholders during their visit.

The site also hosted a Magnox Women's Network Conference on 13 September, an Energy Island Programme Strategic Forum Meeting on 13 September and a Trawsfynydd Oversight Board Meeting on 21 September.

STEM Event

A STEM (Science Technology Engineering Mathematics) day for 20 year nine girls from St David's High School in Chester and Denbigh High School on 2 October. They had a guided tour of site, took part in four radiation protection workshops and heard from two female role models at Trawsfynydd – a very positive event.

Cllr D Meredydd Williams enquired as to the position regarding the ponds complex buildings. ES noted that further discussion regarding residual structures is required and members will be kept informed of developments.

The Chair thanked ES for his detailed report.

Mr John Idris Jones, Chair of Snowdonia Enterprise Zone was welcomed to the meeting and provided members with an update on current developments. He outlined the reasons for development as follows:

- Need for quality work opportunities
- Lack of employment opportunities in Meirionnydd
- Losing young people
- Work ending at Trawsfynydd Site
- Very low average wages
- Making use of local skills
- Tradition of producing electricity

Llanbedr Airfield

Mr Jones noted that there had been a large increase in the number of enquiries from aviation and space companies - e.g. Newton Launch Systems now have a presence on site. There are developments worth £20m+ in the pipeline such as:

- New bypass for Llanbedr and better access to the site
- Renovating buildings on site to offer good facilities to quality companies.

He also confirmed that the WEFO contribution has been approved and is working on the rest of the funding package.

Other activities on site include

- Drone school over six weekends
- IMechE Engineering challenge with local schools.

Trawsfynydd site

Mr Jones stated that the vision for Trawsfynydd is to make use of local resources to create a centre for low carbon research and development. This will entail installing Small Modular Reactors (SMRs) and Advanced Modular Reactors.

North Wales: An Emerging Nuclear Centre of Excellence

Mr Jones outlined the developments in North Wales as follows:-

- Anglesey Enterprise Zone – Menai Science Park; Wylfa Newydd
- Deeside Enterprise Zone – Advanced manufacturing
- Snowdonia Enterprise Zone – Trawsfynydd site
- Bangor University – emerging Research and Development capability.

The Growth Bid

Mr Jones explained that an application for £20M to the Growth Bid had been presented in order to undertake technology agnostic activities such as:

- Siting / delivery various infrastructure studies
- Infrastructure enhancement (fibre and transport connectivity)
- Technical assessments
- Grid capacity reservation
- Collecting and storing data
- On-site research facilities in partnership with Bangor University
- Facilities for validation and verification of designs and components

Cllr Meredydd Williams enquired as to whether the use of water from the lake will affect Maentwrog operations. Mr Jones confirmed that water level in the lake will be considered as this is an integral part of developing SMRs.

Cllr Meredydd Williams also enquired as to the ownership of the land at Llanbedr. Mr Jones confirmed that the land is in the ownership of the Welsh Government and that Llanbedr Aviation Estates are the current tenants.

Cllr Ioan Thomas welcomed the investment within the development outlined in the presentation and particularly the advantages of the proposed bypass. He enquired whether there will be any collaboration with staff on Anglesey as regards the work undertaken with the University. Mr Jones confirmed that there will be collaboration in order to ensure continued development. He noted, however, the need to ensure that research work is carried out on this site that may not be able to be undertaken elsewhere.

6. Report by the Office for Nuclear Regulation – John McGough

Mr John McGough was welcomed to the meeting and provided the following update:

Inspections

The ONR site inspector made inspections on the following dates during the report period 1 April to 31 October 2018.

14-16 May 2018: Licence Condition 11, 12 and 36 compliance inspections.

17-19 September 2018: Licence Condition 24, 26 and 28 compliance inspections.

The ONR superintending inspector responsible for decommissioning fuel and waste (DFW) nuclear sites, the ONR Magnox Welsh region security inspector and safety inspector attended the 2018 Magnox Welsh region annual review of safety security and environment. The review was held at Wylfa site on 25 July.

Routine matters

In general, ONR judged the arrangements made and implemented by the site in response to safety requirements to be adequate in the areas inspected. However, where improvements were considered necessary, the licensee made satisfactory commitments to address the issues, and the site inspector will monitor progress during future visits.

In May 2018, the site inspector was accompanied by an ONR leadership and management for safety (LMfS) specialist inspector. The LMfS inspector undertook a site walk-down to gain a view on the safety culture, accompanied by a site safety representative. The inspectors also held a periodic meeting with safety representatives, to support their function of representing employees and receiving information on matters affecting their health, safety and welfare at work.

Non-routine matters

There were no such matters or events of significance to report during the period.

Regulatory activity

No LIs, enforcement notices or enforcement letters were issued during this period.

News from ONR

Stakeholder engagement

In August our Chief Nuclear Inspector Mark Foy and Deputy Chief Inspector Mina Golshan, hosted a webinar for stakeholders on the outcomes of the UK report to the Joint Convention. This is a new channel of communication which we have introduced, and further webinars are planned for November and February 2019.

The ONR/NGO engagement forum took place on 11 October in London. This is a forum to discuss strategic, cross-cutting regulatory matters. Site specific matters are normally addressed via Site Stakeholder Groups.

Mr McGough was thanked for his presentation.

7. Report by Natural Resources Wales – Julia Frost

8. Environment Agency Report – Richard Clarke

Julia Frost, Natural Resources Wales and Richard Clarke, Environment Agency were welcomed to the meeting and presented a joint report on activity covering the period 18 June to 26 November. The following was noted:

All radioactive discharges from Trawsfynydd remain within the limits set in the radioactive substances permit.

Environmental monitoring - recent results are generally in line with previous periods and show no cause for concern.

In July 2018 a warning was issued to the site operator in a RASCAR following the conclusions of a long running review of the operators follow up to the failure of the Active Workshop (AW) "BTS-602" type particulate air sampler, event of February 2017. While the decision to upgrade the gaseous discharge sampling systems was evidence of a positive endeavour to implement a superior system, issues arose in both procurement and installation; however, there was **no** adverse environmental discharge.

Recommendations for the operator to avoid future non-compliance were:

1. The operator should, within 30 days, set out their programme of work to establish all gaseous discharge monitoring equipment has been demonstrated to be of the best available technique (BAT).
2. The operator should facilitate an inspection six months from the date of the RASCAR.

Inspection undertaken on Asset Management at Trawsfynydd in April 18 and clarification sought from the operator on their arrangements for large culverts on site. The operator is developing a programme of work for this.

Work is ongoing with Trawsfynydd site on its Guidance for Requirements for Release (GRR) development, in conjunction with ONR, the NDA and Snowdonia National Park Planning Authority.

Both JF and RC were thanked for their joint report.

9. Report by the Nuclear Decommissioning Authority – Jonathan Jenkin

Mr Jonathon Jenkin was welcomed to the meeting and gave a brief overview of the NDA monthly update previously circulated to members. He referred specifically to:

Appointment of new Magnox CEO – Laurie Haines, ongoing senior recruitment campaign for the Magnox/NDA Subsidiary roles.

Bradwell site is now in Care and Maintenance, local engagement will continue and the Local Community Liaison Council will meet at least once a year and Socio-economic funding will continue.

Wylfa defuelling programme reaches 75% defuelled - programme on track and expected completion within next 12 months.

Timescale for decommissioning – London event held with many stakeholders and focused on factors to ensure an appropriate Strategy. The resulting Business Case, expected early 2019, will require Government approval and funding agreement from the Treasury.

End of reprocessing operations at THORP, Sellafield. Very important milestone for the Industry and the site.

Magnox Reactor Decommissioning Strategy – reviewing the blanket strategy for sites to enter Care & Maintenance for a period of 60 years. Two strategies being considered – to continuously decommission a site (ie not defer) or to defer. No guarantee that a change will happen as dependent on funding, business case to be submitted to Government in Summer 2019.

Cllr Meredydd Williams enquired as to who is responsible for site security in light of a previously reported incident of a privately owned Floatplane seen on the lake. JJ stated that Magnox is responsible for security of the site. **Jonathan Jenkin agreed to clarify what correspondence NDA Properties had sent to the floatplane's owners.**

Cllr Meredydd Williams then enquired as to the ownership of the railway. JJ stated that the majority of the railway is owned by Network Rail and a small section of the track and adjacent land is owned by the NDA. NDA Properties are fully aware of the works that had been conducted on the railway by a community group. **Action: JJ to clarify with Network Rail.**

Cllr Meredydd Williams asked if the NDA had surrendered its rights to carry cables in ducts from Trawsfynydd to Tanygrisiau. **Jonathan Jenkin took an action to make further enquiries.**

10. Site End States update – Ian Warner

Edward Selden tendered Mr Ian Warner's apology for an unavoidable absence and presented an update received by email as follows:

'The Environment Agencies' guidance on the release of nuclear sites from radioactive substances regulation (The 'GRR') has now been published and Magnox continues to work on developing an optimised end state for the Trawsfynydd site in accordance with the new guidance.

At the same time BEIS has now published its consultation response to the proposals to streamline the regulation of nuclear sites in the final stages of decommissioning and is supportive of these proposals. Adoption of the proposals will require an amendment to the Nuclear Installations Act 1965 and a bid for a parliamentary slot has been made, and once enacted will effectively allow an operator to surrender the nuclear site licence once all significant nuclear safety hazards have been dealt with.

Taken together the above changes will allow an end state option for the site which may involve leaving behind some radioactive decommissioning wastes to be considered. Such wastes would largely involve leaving behind some lightly contaminated sub-surface structures, either with or without the emplacement of similar wastes within any sub-surface voids.

Magnox will be presenting a preferred options paper to the NDA Senior Strategy Committee in March 19 setting out the case for what it considers to be an optimised end state for the site. Current thinking is for an end state that does involve leaving behind some in-situ radioactive wastes including the early disposal of the former cooling ponds complex.'

11. Magnox socio-economic scheme update – Mair Jones

Mair Jones was welcomed to the meeting and provided the following update on the Magnox socio-economic scheme:

- Five applications have been supported through the scheme this financial year, securing a total of £54,800 Magnox funding in the Trawsfynydd region.

Good neighbour level funding had been awarded to:

North Wales Sheep Dog Society £300 to fund the North Wales Sheepdog Championship's Young Handlers competition 2018. The event took place in Harlech in August.

Ysgol Feithrin Y Felinheli £1,000 towards a project of almost £17,000 to purchase bespoke, state of the art outdoor play equipment containing a mud kitchen, food market café, and sandpit. Although

the equipment will be based in the playgroup, it will be accessible for outside groups to use for community events.

Bala Junior Football Club £540 towards the purchase of four new goals.

STEM Cymru, Engineering Education Scheme Wales Sixth Form Project awarded £2,710. The project links two teams of sixth form students from Coleg Meirion Dwyfor with a couple of Magnox Engineers from Trawsfynydd site. It allows the students to apply their knowledge and put it into a real context. The experience is beneficial for Welsh Baccalaureate and also UCAS application for University.

The students will be set a real engineering problem by Magnox staff, and over a six month period will create a solution. The students will produce a full written report and have the opportunity to attend the 'Big Bang' event in Venue Cymru.

Some of the larger, transformational applications supported:

Dyffryn Nantlle Community Hub - Antur Nantlle Cyf received almost £10,000 Magnox funding to assist with creating a new business in the form of a deli within the refurbished old bank building. The building was empty since 2014, but has now formed a thriving community hub, giving local suppliers the chance to sell their produce. The overall project planned to create two part time jobs in the shop and one in the deli, but due to the success of the business, they have actually created two full time and two part time jobs in the deli. In the first month of opening, almost 3,500 people visited Y Banc.

STEM Gogledd Project – The project to create a bespoke STEM hub to compliment main stream services, developed and managed by Gwynedd Council, is progressing well. The four year project, now in its second year, was awarded £201,000 from the Magnox socio-economic scheme to increase the take up and attainment in STEM subjects amongst 11-19 year olds in North West Wales. The STEM Gogledd bespoke Hub and STEM mentors went out to tender and successful contracts has been awarded for both. Further posts have been advertised for Regional Manager, Finance and Monitoring Officer, Hub Co-ordinator and Supporting Improvement Advisor.

Finally Mair Jones informed members that the NDA was conducting an Internal Audit on applications and will visit schemes and projects that have benefited from funding. The Audit Report would be available in January and submitted to the Cabinet Office before the end of the financial year.

The Chair wished to formally thank Mair Jones and Magnox Ltd for administrating and delivering this valuable funding to support local projects and encouraged members to promote the fund in their localities. Link <https://magnox socioeconomic.com>

12. SSG Constitution Review – Michelle Humphreys

Michelle Humphreys presented the revised SSG Constitution in line with recent NDA Stakeholder guidance issued earlier in 2018. MH guided members through the specific changes which were agreed by members pending the following:

- Point 2.1 Add on representative from Ffestiniog Town Council
- Point 2.1 Trawsfynydd Community Council to read Trawsfynydd & Maentwrog Community Council X 1
- Point 2.2 bullet point 5 – LJC to read SJC

It was noted that under Point 2.2 bullet point 4 – Cllr Ioan Thomas is not an officer but rather a member of Gwynedd County Council and enquired whether this should be made clearer within the document. This to be agreed.

The revised constitution was ratified.

13. AOB

Cllr Dafydd Watts, Llanfrothen wished to inform members that an independent group has been established to discuss the possible transfer of assets from Maentwrog to the local community with the NDA and other interested parties.

14. Date and time of next meeting

It was agreed to change the meeting day to Thursday and that the next meeting will be held in June 2019 with a preceding morning site visit.

The proposed dates for 2019 are Thursday 6 June and Thursday 5 December.

The Chair thanked all for their attendance and closed the meeting at 2.55pm.

**Crynodeb o brif bwyntiau cyfarfod Grŵp Rhanddeiliaid Safle Trawsfynydd
a gynhaliwyd ar 3 Rhagfyr 2018**

1. Rhoddodd y Cadeirydd y wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau am gyfarfodydd yr oedd wedi bod ynddynt yn ddiweddar. Cyfeiriodd hefyd at Uwchgynhadledd Rhanddeiliaid Cenedlaethol yr NDA a gynhaliwyd yng Ngholeg Berkeley ar 10 ac 11 Gorffennaf 2018.
2. Cyflwynodd Edward Selden Adroddiad Cyfarwyddwr Cau Safle Magnox ar gyfer Trawsfynydd.
3. Rhoddodd Jonathan Jenkin o'r Awdurdod Datgomisiynu Niwclear ddiweddariad ar weithgareddau'r NDA.
4. Rhoddodd Richard Clarke, Asiantaeth yr Amgylchedd, wybodaeth fel rhan o'r adroddiad ar y cyd rhwng Cyfoeth Naturiol Cymru ac Asiantaeth yr Amgylchedd.
5. Rhoddodd Mair Jones diweddariad ar bwy sydd wedi derbyn arian gan Gynllun Economaidd-gymdeithasol Magnox.
6. Cyflwynodd Michelle Humphreys Gyfansoddiad diwygiedig y Grŵp Rhanddeiliaid Safle i'w gymeradwyo.

Site Stakeholder Group

**Cyfarfod Grŵp Rhanddeiliaid Safle Trawsfynydd
Dydd Llun 3 Rhagfyr 2018 am 1300 o'r gloch
yn Ystafell Gynadledda
Canolfan Gynadledda a Sefydlu Trawsfynydd**

COFNODION

PRESENNOL

ENW

Y Cyng. Keith O'Brien (Cadeirydd)
Edward Selden
Y Cyng. David Meredydd Williams
Y Cyng. John Llewelyn Richards (Is-gadeirydd)
Y Cyng. Dafydd Watts
Richard Clarke
Jonathan Jenkin
Sion Richards
Julia Frost
John Idris Jones
Nia Swann Bowden
Y Cyng. Ioan Thomas
Rory Trappe
Rebecca Jones
Gwen Pettifor
John McGough
Robert Glyn Daniels
Mike Baggs

Andrew Taylor

Sam Morgan
Joanna Wright
Andrew McAteer
Bryn Jones
Y Cyng. Elfed Roberts
Michelle Humphreys

Mair Jones

Sydna Roberts
Gwynfor Owen

SEFYDLIAD

Cyngor Cymuned Trawsfynydd
Cyfarwyddwr Cau Safle Trawsfynydd
Cyngor Cymuned Maentwrog
Cyngor Cymuned Talsarnau
Cyngor Cymuned Llanfrothen
Asiantaeth yr Amgylchedd
Yr Awdurdod Datgomisiynu Niwclear
Pennaeth Diogelwch Radiolegol Trawsfynydd
Cyfoeth Naturiol Cymru
Ardal Fenter Eryri
Ardal Fenter Eryri
Cyngor Sir Gwynedd
Magnox, Cynrychiolydd TU Traws
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
Sefydliad y Merched
Y Swyddfa Rheoleiddio Niwclear
Cyngor Sir Gwynedd
Cyfoeth Naturiol Cymru/
Asiantaeth yr Amgylchedd
Rheolwr Yr Amgylchedd, Iechyd, Diogelwch
ac Ansawdd Trawsfynydd
Preswylydd
Prifysgol Bangor
Rheolwr Gorsaf Maentwrog
Trawsnewid
Cyngor Sir Gwynedd
Arweinydd Rhanbarthol
Uned Gyfathrebu Magnox
Arweinydd Economaidd-gymdeithasol
Rhanbarthol Magnox
Cymen – cofnodion
Cymen – cyfieithu

1. Ymddiheuriadau am absenoldeb

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod am 13:05, a chroesawodd Mr Edward Selden i'w gyfarfod Grŵp Rhanddeiliaid Safle cyntaf fel y Cyfarwyddwr Cau Safle newydd. Dymunodd yn dda hefyd i Mr Martin Moore, y Cyfarwyddwr Cau blaenorol. Nodwyd yr ymddiheuriadau canlynol:

Richard Foxhall, Pŵer Niwclear Horizon
Jonathan Cawley, Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
Y Cyng. Gareth Thomas, Cyngor Tref Penrhyndeudraeth
Idwal Williams, Trawsnewid
Iestyn Pritchard, NFU

2. Cymeradwyo Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Mehefin 2018

Cafodd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Mehefin 2018 eu cyflwyno a'u derbyn yn gofnod cywir, yn amodol ar y newidiadau canlynol:

Tudalen 3: Y Cyng. Sioned Williams *i ddarllen fel* Sioned Williams

Tudalen 7: Cais Twf *i ddarllen fel* Cynnig Twf Gogledd Cymru

3. Materion yn codi o gofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Mehefin 2018

Ni chodwyd dim.

4. Anerchiad y Cadeirydd – Keith O'Brien

Rhoddodd y Cadeirydd ddarlun cyffredinol o'i weithgareddau ers y cyfarfod diwethaf, gan dynnu sylw penodol at y canlynol:

- Roedd digwyddiad Uwchgynhadledd Rhanddeiliaid Cenedlaethol yr NDA wedi cael ei gynnal yng Ngholeg Berkeley ar 10 ac 11 Gorffennaf 2018. Roedd sawl sesiwn ddi-ddorol wedi cael ei chynnal yn ystod y digwyddiad deuddydd, gan gynnwys defnyddio roboteg, a'r diweddaraf am ddatgomisiynu Bradwell. Roedd Cadeirydd Grŵp Rhanddeiliaid Safle Wylfa, y Cyng. Aled Morris-Jones wedi cael gwahoddiad i annerch y gynhadledd, ac roedd wedi cyfeirio'n benodol at y datgomisiynu parhaus yn safle Trawsfynydd.
- Roedd cyfarfod holl Gadeiryddion y Grwpiau Rhanddeiliaid Safle wedi cael ei gynnal ar 19.11.18 yn Llundain, a chyfeiriwyd yn benodol at y gwaith cadarnhaol a oedd yn cael ei wneud yn safle Trawsfynydd. Llongyfarchodd y Cadeirydd Magnox am ei Ymgyrch Iechyd meddwl, ac am y fideo.
- Yr wythnos ganlynol, roedd yr Is-gadeirydd, John Richards, wedi bod mewn cyfarfod a gynhaliwyd gan yr NDA yn Llundain i ystyried eu Strategaeth ddrafft (adroddodd yn ol i'r Grŵp yn ystod anerchiad y Cadeirydd).
- Roedd Prif Weithredwr yr NDA, David Peattie, wedi ymweld â'r safle ar 12 Medi, ac roedd Cadeirydd yr NDA, Tom Smith, wedi bod yno ar 4 Hydref.
- Cyfeiriwyd at raglen ar Radio Wales, 'How to solve a problem like Trawsfynydd', a oedd yn rhoi darlun cytbwys a chadarnhaol o'r gweithgarwch a'r datblygiadau yn safle Trawsfynydd. Bydd dolen at y rhaglen ar-lein yn cael ei hanfon ymlaen ar yr aelodau i gyd.

5. Adroddiad gan y Cyfarwyddwr Cau Safle – Edward Selden

Ac yntau newydd gael ei benodi'n Gyfarwyddwr Cau Safle Trawsfynydd, diolchodd Mr Edward Selden i'r Cadeirydd am y croeso cynnes. Dywedodd wrth yr aelodau mai teitl ei rôl flaenorol yn Magnox oedd Rheolwr Rhaglen Gweithrediadau Gwastraff, a hynny yng Nghanolfan Dechnegol Oldbury. Yn y swydd honno, roedd wedi cael cyfle i weithio gyda holl safleoedd Magnox ac ymweld â nhw, ac roedd hynny'n cynnwys Trawsfynydd. Cyn dechrau gweithio i Magnox, roedd ES wedi treulio gweddill ei yrfa 37 mlynedd mewn cyfleusterau niwclear yn yr Unol Daleithiau, yn Ne Carolina, Efrog Newydd, Washington, Kentucky ac Idaho. Roedd hyn yn cynnwys safleoedd a oedd yn mynd drwy'r broses ddatgomisiynu.

Aeth â'r aelodau drwy ei adroddiad – a oedd wedi cael ei rannu i'r aelodau ymlaen llaw – a oedd yn rhoi sylw i'r cyfnod rhwng 19 Mehefin ac 13 Tachwedd 2018. Tynnodd sylw penodol at y canlynol:

5.1. Golwg Gyffredinol ar Ddiogelwch

Mae'r prif ffigurau ar gyfer Cyfanswm Cyfradd y Digwyddiadau a Gofnodwyd (TRIR) a'r Gyfradd Achosion Diwrnodau i Ffwrdd (DACR) yn dal ar sero, sy'n golygu nad oes dim anafiadau difrifol wedi bod ers dros ddwy flynedd. Ers i'r Grŵp gyfarfod ddiwethaf, mae'r pynciau diogelwch canlynol wedi cael eu hyrwyddo'n frwd: Safonau radiolegol, Rheoli Gwastraff, Diogelwch Cemegol, Defnyddio Cyfarpar Sgrin Arddangos ac Ystum y Corff yn y Gwaith a Sicrhau Ansawdd.

Un uchafbwynt ers yr adroddiad diwethaf oedd y Diwrnod Diogelwch Offer Symudol. Roedd y digwyddiad hwn wedi cael ei drefnu gan dîm diogelwch y safle, drwy weithio gyda phartneriaid contractio ar y safle, gan gynnwys Interserve. Yr amcan oedd codi ymwybyddiaeth o'r peryglon sy'n gysylltiedig ag offer symudol ar y safle, a'r anawsterau a wynebir gan weithredwyr cerbydau o'r fath. Daeth 135 o bobl i weld yr arddangosfeydd er mwyn dysgu am bwysigrwydd meddwl yn ofalus wrth gyrraedd croesfannau, dallbwyntiau o gwmpas yr amrywiol beiriannau, y manau nad yw gweithredwyr yr offer yn eu gweld yn iawn wrth weithio, a'r dechnoleg sydd ar gael i helpu i osgoi gwrthdrawiadau. Cafodd y digwyddiad ei ffilmio'n broffesiynol ac mae fideo ar gyfer dysgu wrthi'n cael ei gynhyrchu er mwyn gallu ei ddefnyddio yn safle Trawsfynydd ac mewn safleoedd eraill yn y dyfodol.

Digwyddiad nodedig arall oedd y trydydd Diwrnod Ymwybyddiaeth Cymorth Cyntaf a gynhaliwyd ar 6 Tachwedd i hyrwyddo cymorth cyntaf ar y safle. Cynhaliwyd y digwyddiad gan y Pwyllgor Ymgynghorol Iechyd, Amgylchedd a Diogelwch. Roedd pob un o'r tri diwrnod ymwybyddiaeth yn rhoi sylw i waedu, esgyrn wedi'u torri, llosgiadau, anafiadau pen, CPR, adfer a sut i ddefnyddio Diffibrilydd Allanol Awtomatig. Roedd y diwrnodau ar gael i holl bersonél y safle. Cafwyd adborth cadarnhaol o bob sesiwn. Roedd y digwyddiad hefyd wedi ysgogi diddordeb ymysg unigolion i gymhwyso i fod yn swyddogion cymorth cyntaf ar gyfer y safle.

Mae'r broses o roi gwybod am ddigwyddiadau gan ddefnyddio porth gwe Q-Pulse wedi bod yn llwyddiannus. Mae pawb dan sylw wedi addasu i'r broses newydd. Wrth i'r gwaith o fonitro tueddiadau fynd rhagddo, nid oes grwpiau sylweddol o ddigwyddiadau wedi cael eu nodi mewn adolygiadau diweddar.

5.2 Sicrhau Ansawdd a Goruchwyllo

Mae Sicrhau Ansawdd yn safle Trawsfynydd yn faes sy'n dal i wella. Mae Peirianwyr Sicrhau Ansawdd bellach wedi'u hymsefydlu o fewn meysydd prosiect. Mae Matrics Sicrwydd y safle hefyd yn parhau i aeddfedu wrth iddo gofnodi'r ystod eang o weithgareddau sicrwydd a wneir ar y safle. Mae hyn yn dod â'r wybodaeth a gesglir at ei gilydd i un lle fel bod tueddiadau safle'n haws eu nodi, gan ganiatáu i welliannau gael eu gwneud yn lleol. Mae'r cynllun hwn yn cael ei asesu i'w ddefnyddio ar bob safle.

Mae'r gwaith o gael trefn ar ddogfennau'r safle'n dal i fynd rhagddo ac mae Dogfennau Proses y cwmni yn cael eu gweithredu. Mae archif ddogfennau'r safle'n cael ei had-drefnu, yn barod ar gyfer archifo'n derfynol oddi ar y safle. Y budd o wneud hyn yw mai dim ond deunyddiau ddylai gael eu cadw yn y tymor hir sy'n mynd i'r archif derfynol.

5.3. Y Cynnydd o ran Datgomisiynu

Y Rhaglen Offer a Strwythurau

Mae'r gwaith brasnaddu gyda Brokk wedi'i gwblhau ar lonydd Pyllau Trawsfynydd. Aethpwyd ati'n llwyddiannus i symud y tri pheiriant brasnaddu Brokk oddi ar y safle i gyfleuster niwclear arall iddynt gael eu defnyddio eto.

Cafodd y pibellau trosglwyddo resin a halogwyd yn radiolegol eu tynnu'n llwyddiannus gan ddefnyddio techneg bagiau menig, a oedd yn ddull newydd i'r safle ac yn llwyddiannus iawn o ran lleihau'r amseroedd cyffredinol a lleihau'r angen i weithredu mewn amodau C3. Ar ôl tynnu'r cydrannau gweithredol a chael gwared o'r cladin allanol, tynnwyd y prif strwythur dur gan ddefnyddio craen symudol mawr 200t a gostwng y bont mewn tair adran. Gostyngwyd maint yr adran olaf yn y fan a'r lle o ystyried ei lleoliad yn ymyl adeilad y Cyfleuster Caledu Resin.

Mae'r golchdy ac ystafell y tanc cawstig nad oedd yn cael eu defnyddio wedi'u gwagio, a gwnaed cynnydd sylweddol hefyd i symud offer segur o'r hen olchdy gweithredol a ddefnyddiwyd i olchi Cyfarpar Diogelu Personol wedi'i halogi. Ar hyn o bryd, mae tîm y prosiect yn brysur yn ceisio ynysu'r Cyfleuster Trin Elifion Gweithredol er mwyn gallu datgymalu'r offer cysylltiedig dros y misoedd nesaf.

Cyfleuster Trin Gweddillion Elfennau Tanwydd y Gogledd (NFED)

Mae'r gwaith o adfer gweddillion elfennau tanwydd wedi bod yn digwydd drwy gydol y flwyddyn. Mae perfformiad wedi bod yn gymysg yn ystod y cyfnod adrodd, gyda chyfnodau pan fu cyfraddau adfer yn uwch na'r rhagdybiaethau sylfaenol, yn gymysg â chyfnodau segur a achoswyd gan broblemau cyfarpar. Mae cyfanswm o bymtheg o flychau wedi'u llenwi o bedair cromgell, mae tua 15 tunnell o wastraff lefel canolradd (ILW) wedi cael ei brosesu ac mae mynediad i'r pumed gell ar fin digwydd. Roedd yn cydnabod, fodd bynnag, fod mwy o waith i'w wneud.

Cynhaliodd Prif Beiriannydd y Rhaglen Wastraff 'Adolygiad Parodwydd Gweithrediadau', a bydd y prosiect Adfer Elfennau Tanwydd Lefel Uwch (FEDER) a'r Tîm Gweithrediadau Gwastraff yn dilyn hyn drwy roi sylw i gamau i hwyluso'r broses o drosglwyddo'r cyfleuster i'r Tîm Gweithrediadau Gwastraff yn ffurfiol.

Cyfleuster Trin Gweddillion Elfennau Tanwydd y De (SFED)

Ar ôl cwblhau'r cam Paratoi ar gyfer Gwaith SFED ym mis Awst 2018, mae'r prosiect wedi symud ymlaen i'r cam Comisiynu Anweithredol. Hyd yn hyn, mae'r tîm wedi cwblhau'r gwaith Comisiynu Anweithredol yn yr Ardal Adfer, ac ar hyn o bryd mae'n tynnu at ddiwedd y gwaith yn yr Ardal Brosesu. Ar ôl hynny, bydd y tîm yn canolbwyntio ar baratoi ar gyfer y newid ffurfiol o'r cam Comisiynu Anweithredol i'r cam Comisiynu Gweithredol.

Gweithrediadau Gwastraff

Mae'r safle wedi cynhyrchu 313 tunnell o wastraff heb fod yn ymbelydrol hyd yn hyn yn y flwyddyn ariannol hon. O'r gwastraff hwnnw, cafodd 79% ei ailgylchu (82% os yw gwastraff peryglus yn cael ei dynnu o'r cyfanswm). Rydym wedi cael gafael ar system ddadansoddi newydd ar gyfer profi drymiau gwastraff lefel isel, ac mae'n cael ei chomisiynu ar hyn o bryd.

Cerrig Milltir Gwastraff

Y Brif Gromgell Slwtsh (MSV) a'r Cyfleuster Caledu Gwastraff Lefel Ganolradd Cludadwy (TILWSP) – Mae 40 pecyn o slwtsh swmpus wedi'u hadfer a'u hamgáu. Mae'r tanc ar hyn o bryd yn y cam Glanhau Ôl-weithredol (POCO), y disgwylir cael pum pecyn ychwanegol o wastraff ohono. Mae'r gwaith POCO wedi cynnwys defnyddio offer gwahanol i gael gwared ar halogiad o'r tu mewn i'r tanc. Mae tynnu'r halogiad hwn wedi bod yn anodd ac wedi arwain at dreulio mwy o amser ar y cyfnod hwn o waith na'r hyn a ragwelwyd yn adroddiad diwethaf y Grŵp Rhanddeiliaid Safle. Disgwylir y bydd y gwaith wedi'i orffen erbyn diwedd Mawrth 2019.

Gwastraff sydd angen Triniaeth Ychwanegol (WRAT)

Mae strwythur plastig newydd – strwythur a atgyfnerthwyd gan wydr modiwlaid – wedi'i osod yn y Cromgellau Gwastraff Gweithredol ac mae'n cael ei gomisiynu ar hyn o bryd. Bydd hyn yn galluogi prosesu ffrydiau gwastraff ILW drwy'r rholer drwm sydd yn y cyfleuster.

Pobl

Mae Cyd-gyngor Safle Rhanbarthol Cymru wedi'i sefydlu erbyn hyn.

Mae Rhaglen Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant (EDI) Magnox yn parhau i gael ei hyrwyddo drwy'r calendr EDI sydd ar gael i bawb drwy Fewnrwyd Magnox.

Yn ogystal â swyddogion Cymorth Cyntaf Iechyd Meddwl penodedig, cyflwynwyd hyfforddiant ar Iechyd Meddwl i Reolwyr Llinell.

Mae cyfanswm y gweithlu cyfredol yn 208, yn cynnwys 136 o weithwyr Magnox, 57 o Weithwyr a Gyflenwir drwy Asiantaeth a 15 o Weithwyr a Gyflenwir drwy Gontract.

Diogelwch Amgylcheddol

Digwyddiadau Amgylcheddol

Yn gynnar yn 2017, ymchwiliodd y safle i duedd o faterion dibynadwyedd gyda phympiau samplu staciau nwyon. Nododd yr adroddiad nifer o achosion a oedd yn galluogi i bwmp samplu is na'r safon gael ei ddefnyddio ar gyfer monitro nwyon a oedd yn cael eu rhyddhau, a chyfleoedd wedi'u colli i nodi hyn yn gynt. Cafodd y Rheoleiddiwr, Cyfoeth Naturiol Cymru, ei hysbysu'n rheolaidd o'r canfyddiadau a'r camau cywiro. Yn ystod mis Gorffennaf 2018, cyhoeddodd y Rheoleiddiwr adroddiad asesu cydymffurfiaeth yn nodi pedwar achos o dorri amodau trwyddedau. Nid oedd dim un yn achosi effaith amgylcheddol. Gwnaethpwyd dau argymhelliad yn yr adroddiad ac maent yn cael eu holrhain er mwyn osgoi achos tebyg o ddiffyg cydymffurfiaeth yn y dyfodol.

Gollyngiadau Amgylcheddol

Yn ystod y cyfnod olaf hwn, mae'r safle wedi cynnal lefel y gollyngiadau i'r amgylchedd ar lefelau isel iawn, yn sylweddol is na'r terfynau blynyddol a ganiateir.

Diogelwch Radiolegol

Mae'r holl ddognau fel y'u rhagfyngwyd ac mor isel ag sy'n ymarferol resymol (ALARP).

Trefniadau Mewn Argyfwng

Dri mis ar ddeg ar ôl 'Pontio Oddi ar Sifftiau', mae ein trefniadau brys wedi'u gwreiddio'n dda mewn gweithdrefnau ac arferion gweithredol. Mae'r tîm diogelwch bellach yn hollol hyfedr o ran trefniadau oriau tawel. Mae Rheolwyr a Rheolyddion ar Ddyletswydd, Amddiffynwyr Arweiniol a Dirprwy Amddiffynwyr Arweiniol wedi cael hyfforddiant Rheoli Digwyddiadau Critigol. Mae'r gwaith o hyfforddi Rheolydd ar Ddyletswydd newydd bron wedi'i gwblhau a bydd yn 'Bersonél Cymwysedig a Phrofiadol' gweithredol cyn diwedd y flwyddyn.

Cafodd yr ymarfer diogelwch a arddangoswyd ar 27 Mehefin dderbyniad da ac roedd yn cael ei ystyried yn ddigonol gan y Rheoleiddwyr. Roedd adborth yr asesydd yn gadarnhaol.

Y bwriad yw cynnal ymarfer arddangos diogelwch safle fis Ebrill neu fis Mai 2019. Mae ymarfer diogelwch y safle ar gyfer dydd Mercher 27 Mawrth 2019 yn y camau cynllunio olaf, gyda'r senario wedi'i gwblhau a'r dogfennau'n barod i'w cyflwyno i'r Rheoleiddwyr.

Ymweliadau â'r Safle a Dyddiadau Pwysig

Roedd y safle'n falch iawn o gael ei ddewis fel y lleoliad i Lywodraeth y DU lansio'r Fargen newydd gwerth £220m ar gyfer y Sector Niwclear ar 28 Mehefin. Cafodd yr Ysgrifennydd Busnes ac Ynni, Greg Clark, Ysgrifennydd Cymru, Alun Cairns, y Gweinidog dros Fusnes ac Ynni, Richard Harrington AS a'r Ysgrifennydd Masnach Ryngwladol, Dr Liam Fox AS, daith o amgylch y safle. Cynhaliwyd cynhadledd i'r wasg hefyd, yn ogystal â thrafodaeth o amgylch y bwrdd gyda rhanddeiliaid rhanbarthol allweddol.

Cynhaliwyd Cynhadledd Rhwydwaith Merched Magnox yn y safle ar 13 Medi, a Chyfarfod Fforwm Strategol Rhaglen Ynys Ynni hefyd ar 13 Medi. Cynhaliwyd Cyfarfod Bwrdd Trosolwg Trawsfynydd ar y safle ar 21 Medi.

Digwyddiad STEM

Ar 2 Hydref, cynhaliwyd diwrnod STEM (Gwyddoniaeth, Technoleg, Peirianeg a Mathemateg) i 20 o enethod blwyddyn naw o Ysgol Uwchradd St David's, Caer, ac Ysgol Uwchradd Dinbych. Cawsant eu harwain ar daith o amgylch y safle, cymryd rhan mewn pedwar gweithdy diogelu rhag ymbelydredd, a gwrandao ar ddwy o ferched sy'n fodelau rôl yn Nhrawsfynydd. Roedd yn ddigwyddiad cadarnhaol iawn.

Holodd y Cyng. Meredydd Williams am y sefyllfa o ran adeiladau'r pyllau. Nododd ES fod angen rhagor o drafodaethau ynglŷn â'r strwythurau gweddilliol ac y bydd aelodau'n cael eu diweddarau ynghylch unrhyw ddatblygiadau.

Diolchodd y Cadeirydd i ES am ei adroddiad manwl.

Croesawyd Mr John Idris Jones, Cadeirydd Ardal Fenter Eryri, i'r cyfarfod. Rhannodd y wybodaeth ddiweddaraf am ddatblygiadau presennol â'r aelodau. Amlinellodd y rhesymau canlynol dros y datblygiad:

- Yr angen am gyfleoedd gwaith o safon
- Prinder cyfleoedd gwaith ym Meirionnydd
- Colli pobl ifanc
- Gwaith yn dod i ben yn safle Trawsfynydd
- Cyflogau cyfartalog isel iawn
- Gwneud defnydd o sgiliau lleol
- Traddodiad o gynhyrchu trydan

Maes Awyr Llanbedr

Nododd Mr Jones fod cynnydd sylweddol wedi bod yn nifer yr ymholiadau gan gwmnïau hedfan a gofod, e.e. mae gan Newton Launch Systems bresenoldeb ar y safle erbyn hyn. Mae datblygiadau sy'n werth £20m a mwy ar y gweill, er enghraifft:

- Ffordd osgoi newydd ar gyfer Llanbedr a mynediad gwell at y safle
- Adnewyddu adeiladau ar y safle i gynnig cyfleusterau da i gwmnïau o safon.

Cadarnhaodd hefyd fod cyfraniad Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru wedi cael ei gymeradwyo a bod gwaith ar y gweill ar weddill y pecyn ariannu.

Mae gweithgareddau eraill ar y safle yn cynnwys

- Ysgol ddronau dros chwe phenwythnos
- Her beirianeg IMechE gydag ysgolion lleol.

Safle Trawsfynydd

Dywedodd Mr Jones mai'r weledigaeth ar gyfer Trawsfynydd yw defnyddio adnoddau lleol i greu canolfan ar gyfer ymchwil a datblygu carbon isel. Bydd hyn yn golygu gosod Adweithyddion Modiwlwr Bach ac Adweithyddion Modiwlwr Uwch.

Gogledd Cymru: Canolfan Ragoriaeth sy'n Datblygu ym maes Niwclear

Amlinellodd Mr Jones y datblygiadau canlynol yng Ngogledd Cymru:

- Ardal Fenter Ynys Môn – Parc Gwyddoniaeth Menai; Wylfa Newydd
- Ardal Fenter Glannau Dyfrdwy – Gweithgynhyrchu Uwch

- Ardal Fenter Eryri – Safle Trawsfynydd
- Prifysgol Bangor – galluedd yn dod i'r amlwg ym maes Ymchwil a Datblygu

Y Cynnig Twf

Eglurodd Mr Jones fod cais am £20M wedi cael ei gyflwyno i'r Cynnig Twf er mwyn ymgymryd â gweithgareddau agnostig ym maes technoleg, er enghraifft:

- Lleoli/cyflawni astudiaethau seilwaith amrywiol
- Gwella seilwaith (cysylltiadau cludiant a ffibr)
- Aseidiadau technegol
- Cadw capasiti ar y grid
- Casglu a storio data
- Cyfleusterau ymchwil ar y safle mewn partneriaeth â Phrifysgol Bangor
- Cyfleusterau ar gyfer gwirio a dilysu dyluniadau a chydrannau

Holodd y Cyng. Meredydd Williams a fydd defnyddio dŵr o'r llyn yn effeithio ar waith Maentwrog. Cadarnhaodd Mr Jones y bydd lefel y dŵr yn y llyn yn cael ei ystyried gan fod hyn yn rhan hollbwysig o ddatblygu Adweithyddion Modiwlwr Bach.

Holodd y Cyng. Meredydd Williams am berchnogaeth y tir yn Llanbedr hefyd. Cadarnhaodd Mr Jones fod y tir yn eiddo i Lywodraeth Cymru ac mai Stadau Maes Awyr Llanbedr yw'r tenant presennol.

Roedd y Cyng. Ioan Thomas yn croesawu'r buddsoddiad yn y datblygiad a amlinellwyd yn y cyflwyniad, yn enwedig manteision y ffordd osgoi arfaethedig. Holodd a fyddai yna unrhyw gydweithio gyda staff ar Ynys Môn o ran gwaith sy'n cael ei wneud gyda'r Brifysgol. Cadarnhaodd Mr Jones y bydd cydweithio er mwyn sicrhau datblygiad parhaus. Nododd, fodd bynnag, fod angen gwneud yn siŵr bod gwaith ymchwil yn cael ei wneud ar y safle hwn, ac na fydd modd ei wneud yn unrhyw le arall o bosib.

6. Adroddiad gan y Swyddfa Rheoleiddio Niwclear – John McGough

Croesawyd Mr John McGough i'r cyfarfod, a rhoddodd y diweddariad canlynol:

Arolygiadau

Cyflawnodd arolygydd safle'r ONR arolygiadau ar y dyddiadau canlynol yn ystod y cyfnod adrodd, sef 1 Ebrill tan 31 Hydref 2018.

14-16 Mai 2018: Amod Trwydded 11, 12 a 36 – arolygiadau cydymffurfio.

17-19 Medi 2018: Amod Trwydded 24, 26 a 28 – arolygiadau cydymffurfio.

Roedd uwch-arolygydd yr ONR sy'n gyfrifol am ddatgomisiynu tanwydd a gwastraff safleoedd niwclear, arolygydd diogelwch Rhanbarth Cymru Magnox ONR, ac arolygydd diogelwch, wedi bod yn bresennol yn adolygiad blynyddol rhanbarth Cymru Magnox 2018 o ddiogelwch a'r amgylchedd. Cynhaliwyd yr adolygiad ar safle Wylfa ar 25 Gorffennaf.

Materion arferol

Yn gyffredinol, roedd yr ONR o'r farn bod y trefniadau yr oedd y safle wedi'u gwneud a'u rhoi ar waith i ymateb i ofynion diogelwch yn ddigonol yn y meysydd a adolygwyd. Fodd bynnag, pan ystyriwyd bod angen gwneud gwelliannau, roedd y trwyddedai wedi gwneud ymrwymadau boddhaol i fynd i'r afael â'r problemau, a bydd arolygydd y safle yn monitro cynnydd yn ystod ymweliadau yn y dyfodol.

Ym mis Mai 2018, roedd arolygydd arbenigol arweinyddiaeth a rheolaeth diogelwch (LMfS) yr ONR wedi ymuno ag arolygydd y safle. Gyda chynrychiolydd diogelwch y safle, aeth yr arolygydd LMfS o amgylch y safle ar droed er mwyn gweld y diwylliant diogelwch. Cynhaliodd yr arolygwyr gyfarfod gyda'r cynrychiolwyr diogelwch hefyd, i ategu eu gwaith o gynrychioli gweithwyr a derbyn gwybodaeth am faterion sy'n effeithio ar eu hiechyd, diogelwch a lles yn y gwaith.

Materion heb fod yn arferol

Nid oedd unrhyw faterion neu ddigwyddiadau arwyddocaol o'r fath i'w hadrodd yn ystod y cyfnod.

Gweithgareddau rheoleiddio

Ni roddwyd unrhyw Offerynnau Trwydded 'LIs', hysbysiadau gorfodi na llythyrau gorfodi yn ystod y cyfnod hwn.

Newyddion ONR

Ymgysylltu â rhanddeiliaid

Ym mis Awst, cynhaliodd ein Prif Arolygydd Niwclear, Mark Foy, a'r Dirprwy Brif Arolygydd, Mina Golshan, weminar ar gyfer rhanddeiliaid ar ganlyniadau adroddiad y Deyrnas Unedig i'r Confensiwn ar y Cyd. Mae hon yn sianel gyfathrebu newydd rydym wedi'i chyflwyno, ac mae rhagor o weminarau ar y gweill ar gyfer mis Tachwedd a mis Chwefror 2019.

Cynhaliwyd y fforwm ymgysylltu ONR/NGO ar 11 Hydref yn Llundain. Mae hwn yn fforwm i drafod materion rheoleiddio trawsbynciol strategol. Fel arfer, bydd materion sy'n benodol i safleoedd yn cael sylw drwy'r Grwpiau Rhanddeiliaid Safle.

Diolchwyd i Mr McGough am ei gyflwyniad.

7. Adroddiad gan Cyfoeth Naturiol Cymru – Julia Frost

8. Adroddiad gan Asiantaeth yr Amgylchedd – Richard Clarke

Croesawyd Julia Frost, Cyfoeth Naturiol Cymru a Richard Clarke, Asiantaeth yr Amgylchedd, i'r cyfarfod i gyflwyno adroddiad ar y cyd ar weithgareddau a gynhaliwyd rhwng 18 Mehefin a 26 Tachwedd. Nodwyd y canlynol:

Mae'r holl ollyngiadau ymbelydrol o safle Trawsfynydd yn parhau i fod o fewn y cyfyngiadau a osodwyd yn y drwydded sylweddau ymbelydrol.

Monitro amgylcheddol – mae'r canlyniadau diweddar yn cyd-fynd â chyfnodau blaenorol ar y cyfan, ac nid ydynt yn peri unrhyw bryderon.

Ym mis Gorffennaf 2018, cyflwynwyd rhybudd i weithredwr y safle mewn Adroddiad Asesu Cydymffurfiaeth â Sylweddau Ymbelydrol (RASCAR). Roedd hyn yn dilyn casgliadau adolygiad hirdymor o gamau dilynol y gweithredwr ar ôl methiant digwyddiad Gweithdy Gweithredol samplwr aer gronynnol o fath 'BTS-602' ym mis Chwefror 2017. Er bod y penderfyniad i uwchraddio'r systemau samplu arllwysladau nwyol wedi dangos tystiolaeth o ymdrech gadarnhaol i roi system well ar waith, cododd materion ynghylch caffael a gosod. Fodd bynnag, ni chafwyd **dim** arllwysladau amgylcheddol andwyol.

Rhoddyd **argymhellion** i'r gweithredwr er mwyn osgoi achosion o beidio â chydymffurfio yn y dyfodol, sef:

1. Dylai'r gweithredwr, o fewn 30 diwrnod, amlinellu ei raglen waith i ddangos bod yr holl offer a ddefnyddir i fonitro arllwysladau nwyol y gorau sydd ar gael (BAT).
2. Dylai'r gweithredwr hwyluso arolygiad chwe mis ar ôl dyddiad y RASCAR.

Cynhaliwyd arolygiad o waith Rheoli Asedau yn safle Trawsfynydd ym mis Ebrill 2018, a gofynnwyd am eglurhad gan y gweithredwr ynghylch y trefniadau ar gyfer cwlfertau mawr ar y safle. Mae'r gweithredwr wrthi'n datblygu rhaglen waith ar gyfer hyn.

Mae gwaith yn dal i gael ei wneud gyda safle Trawsfynydd ynghylch datblygu Canllawiau ar Ryddhau Safleoedd Niwclear rhag Cael eu Rheoleiddio (GRR), ar y cyd â'r ONR, yr NDA ac Awdurdod Cynllunio Parc Cenedlaethol Eryri.

Diolchwyd i JF ac RC am eu hadroddiad ar y cyd.

9. Adroddiad gan yr Awdurdod Datgomisiynu Niwclear – Jonathan Jenkin

Croesawyd Mr Jonathan Jenkin i'r cyfarfod a soniodd yn gryno am ddiweddariad misol yr NDA a oedd wedi cael ei rannu i'r aelodau cyn y cyfarfod. Cyfeiriodd yn benodol at y canlynol:

Penodi Prif Swyddog Gweithredol newydd Magnox – Laurie Haines, ymgyrch recriwtio uwch reolwyr barhaus ar gyfer swyddi Is-gwmni'r NDA/Magnox.

Mae safle Bradwell wedi cyrraedd y Cyfnod Gofal a Chynnal a Chadw. Bydd gwaith ymgysylltu lleol yn parhau, a bydd y Cyngor Cyswllt Cymunedol Lleol yn cyfarfod o leiaf unwaith y flwyddyn. Bydd arian economaidd-gymdeithasol yn parhau.

Mae rhaglen gwagio tanwydd Wylfa wedi cyrraedd 75% – mae pethau'n mynd yn dda a disgwylir y bydd y gwaith wedi'i orffen yn ystod y 12 mis nesaf.

Yr amserlen ar gyfer datgomisiynu – cynhaliwyd digwyddiad yn Llundain gyda llawer o randdeiliaid, gan roi ffocws ar ffactorau i sicrhau Strategaeth briodol. Bydd angen i'r Achos Busnes fydd yn deillio o hyn – a ddisgwylir ddechrau 2019 – gael ei gymeradwyo gan y Llywodraeth, a bydd angen cytundeb ariannu gan y Trysorlys.

Roedd gwaith ailbrosesu yn THORP, Sellafield, wedi dod i ben. Dyma garreg filltir bwysig iawn i'r safle ac i'r diwydiant.

Strategaeth Datgomisiynu Adweithyddion Magnox – adolygu'r strategaeth gyffredinol i safleoedd fynd i'r Cyfnod Gofal a Chynnal a Chadw am 60 mlynedd. Mae dwy strategaeth yn cael ei hystyried – datgomisiynu safle'n barhaus (h.y. dim gohirio) neu ohirio. Nid oes sicrwydd y bydd newid yn digwydd gan ei fod yn ddibynnol ar arian. Bydd achos busnes yn cael ei gyflwyno i'r Llywodraeth yn ystod haf 2019.

Holodd y Cyng. Meredydd Williams pwy sy'n gyfrifol am ddiogelwch y safle, gan ystyried digwyddiad yr adroddwyd amdano'n flaenorol lle'r oedd math o awyren fôr breifat wedi cael ei gweld ar y llyn. Dywedodd JJ mai Magnox sy'n gyfrifol am ddiogelwch y safle. ***Cytunodd Jonathan Jenkin i gadarnhau pa ohebiaeth yr oedd NDA Properties wedi'i hanfon at berchnogion awyrennau môr.***

Yna holodd y Cyng. Meredydd Williams am berchnogaeth y rheilffordd. Dywedodd JJ fod y rhan fwyaf o'r rheilffordd yn eiddo i Network Rail a bod rhan fechan o'r trac a'r tir cyfagos yn eiddo i'r NDA. Mae NDA Properties yn gwbl ymwybodol o'r gwaith y mae grŵp cymunedol wedi'i wneud ar y rheilffordd. ***Cam gweithredu: JJ i gadarnhau gyda Network Rail.***

Holodd y Cyng. Meredydd Williams a oedd yr NDA wedi ildio ei hawliau i gludo ceblau mewn pibellau o Drawsffynnydd i Danygrisiau. **Dywedodd Jonathan Jenkin y byddai'n gwneud rhagor o ymholiadau fel cam gweithredu.**

10. Diweddariad ar Gyflwr Diwedd Oes Safleoedd – Ian Warner

Ymddiheurodd Edward Selden ar ran Mr Ian Warner am absenoldeb nad oedd modd ei osgoi, a chyflwynodd y diweddariad a dderbyniwyd dros e-bost:

Mae canllawiau Asiantaeth yr Amgylchedd ar ryddhau safleoedd niwclear rhag cael eu rheoleiddio (y 'GRR') wedi cael eu cyhoeddi erbyn hyn, ac mae Magnox yn dal i weithio i ddatblygu'r cyflwr diwedd oes gorau posib i safle Trawsfynnydd, yn unol â'r canllawiau newydd.

Ar yr un pryd, mae'r Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol wedi cyhoeddi ei hymateb hithau i'r ymgynghoriad ar y cynigion i symleiddio'r gwaith o reoleiddio safleoedd niwclear yn ystod camau olaf y broses datgomiynu, ac mae'n cefnogi'r cynigion hyn. Er mwyn mabwysiadu'r cynigion, bydd angen diwygio Deddf Safleoedd Niwclear 1965, ac mae cais am slot seneddol wedi cael ei wneud. Ar ôl hyn, bydd modd i weithredwr ildio trwydded y safle niwclear pan fydd wedi ymdrin â'r holl beryglon niwclear arwyddocaol.

Gyda'i gilydd, bydd y newidiadau uchod yn caniatáu opsiwn diwedd oes i'r safle a allai olygu gadael rhywfaint o wastraff datgomiynu ymbelydrol ar ôl. Byddai hyn yn golygu, i raddau helaeth, gadael rhywfaint o strwythurau o dan yr wyneb sydd ychydig yn halogedig ar ôl, a rhoi gwastraff tebyg mewn unrhyw unedau gwag dan yr wyneb, neu beidio.

Bydd Magnox yn cyflwyno papur gyda'r opsiynau sy'n cael eu ffafrio i Uwch Bwyllgor Strategaeth yr NDA ym mis Mawrth 2019 i gyfleu'r achos dros y cyflwr diwedd oes gorau posib yn ei farn ef ar gyfer y safle. Y teimlad ar hyn o bryd yw sicrhau cyflwr diwedd oes lle mae rhywfaint o wastraff ymbelydrol yn cael ei adael ar ôl lle y mae, gan gynnwys gwaredu hen gyfleusterau'r pyllau oeri yn fuan.

11. Diweddariad am gynllun economaidd-gymdeithasol Magnox – Mair Jones

Croesawyd Mair Jones i'r cyfarfod. Rhoddodd y wybodaeth ddiweddaraf am gynllun economaidd-gymdeithasol Magnox:

- Roedd pum cais wedi cael cefnogaeth drwy'r cynllun yn ystod y flwyddyn ariannol hon, gan sicrhau cyfanswm o £54,800 o gyllid Magnox yn rhanbarth Trawsfynnydd.

Roedd arian 'Cymydog Da' wedi cael ei roi i'r canlynol:

Cymdeithas Cŵn Defaid Gogledd Cymru – £300 i ariannu cystadleuaeth Bugail Ifanc Pencampwriaeth Cŵn Defaid Gogledd Cymru 2018. Cynhaliwyd y digwyddiad yn Harlech ym mis Awst.

Ysgol Feithrin y Felinheli – £1,000 tuag at brosiect gwerth bron i £17,000 i brynu offer chwarae awyr agored pwrpasol o'r radd flaenaf, gan gynnwys cegin fwd, marchnad bwyd, caffi a phwll tywod. Er y bydd yr offer wedi'i leoli yn y grŵp chwarae, bydd ar gael i grwpiau allanol i'w ddefnyddio ar gyfer digwyddiadau cymunedol.

Clwb Pêl-droed Iau y Bala – £540 tuag at brynu pedair gôl newydd.

STEM Cymru, Prosiect Chweched Dosbarth Cynllun Addysg Beirianeg Cymru – £2,710. Mae'r prosiect yn cysylltu dau dîm o fyfyrwyr chweched dosbarth o Goleg Meirion Dwyfor gyda

Pheirianwyr Magnox o safle Trawsfynydd. Mae'n galluogi'r myfyrwyr i gymhwyso'u gwybodaeth a'i gosod mewn cyd-destun go iawn. Mae'r profiad o fantais ar gyfer Bagloriaeth Cymru a hefyd cais UCAS i fynd i'r Brifysgol.

Bydd staff Magnox yn gosod problem go iawn ym maes peirianeg i'r myfyrwyr, a dros gyfnod o chwe mis, byddant yn creu ateb. Bydd y myfyrwyr yn llunio Adroddiad ysgrifenedig llawn ac yn cael y cyfle i fynd i ddiwyddiad 'Big Bang' yn Venue Cymru.

Dyma rai o'r ceisiadau trawsnewid mwy o faint a gafodd eu cefnogi:

Hwb Cymunedol Dyffryn Nantlle – Derbyniodd Antur Nantlle Cyf bron i £10,000 o gyllid Magnox i helpu i greu busnes newydd, sef deli, yn adeilad yr hen fanc sydd wedi ei adnewyddu. Bu'r adeilad yn wag ers 2014, ond bellach mae hwb cymunedol ffyniannus wedi'i greu, gan roi cyfle i gyflenwyr lleol werthu'u cynnyrch. Roedd y prosiect cyffredinol yn bwriadu creu dwy swydd ran amser yn y siop ac un yn y deli, ond oherwydd llwyddiant y busnes, maent wedi creu dwy swydd lawn amser a dwy swydd ran amser yn y deli. Yn ystod y mis cyntaf o fod yn agored, bu bron i 3,500 o bobl yn ymweld â'r Banc.

Prosiect STEM y Gogledd – Mae'r prosiect i greu canolfan STEM bwrpasol i ategu gwasanaethau prif ffrwd, sy'n cael ei ddatblygu a'i reoli gan Gyngor Gwynedd, yn gwneud cynnydd da. Dyfarnwyd £201,000 o gynllun economaidd-gymdeithasol Magnox i'r cynllun pedair blynedd, sydd bellach yn ei ail flwyddyn, i gynyddu nifer a chyrraeddian pobol ifanc mewn pynciau STEM ymysg unigolion 11-19 oed yng Ngogledd Orllewin Cymru. Aeth canolfan bwrpasol STEM y Gogledd a mentoriaid STEM allan i dendr ac mae contractau llwyddiannus wedi'u dyfarnu ar gyfer y ddau. Mae rhagor o swyddi wedi'u hysbysebu ar gyfer Rheolwr Rhanbarthol, Swyddog Cyllid a Monitro, Cydlynnydd Canolfan a Chynghorydd Cefnogi Gwelliant.

I gloi, dywedodd Mair Jones wrth yr aelodau bod yr NDA yn cynnal Archwiliad Mewnol ar geisiadau ac y bydd yn ymweld â chynlluniau a phrosiectau sydd wedi cael budd o'r arian. Byddai Adroddiad yr Archwiliad ar gael ym mis Ionawr, ac yn cael ei gyflwyno i Swyddfa'r Cabinet cyn diwedd y flwyddyn ariannol.

Diolchodd y Cadeirydd yn ffurfiol i Mair Jones a Magnox Ltd am weinyddu a chyflwyno'r arian gwerthfawr hwn i gefnogi prosiectau lleol, ac anogodd yr aelodau i hyrwyddo'r gronfa yn eu hardaloedd lleol. Dolen <https://magnox socioeconomic.com>

12. Adolygu Cyfansoddiad y Grŵp Rhanddeiliaid Safle – Michelle Humphreys

Cyflwynodd Michelle Humphreys y fersiwn ddrafft o Gyfansoddiad diwygiedig y Grŵp Rhanddeiliaid Safle, yn unol â chanllawiau diweddar yr NDA i Rhanddeiliaid, a gyhoeddwyd yn gynharach yn 2018. Aeth MH â'r aelodau drwy'r newidiadau penodol. Roedd yr aelodau'n cytuno arnynt, yn amodol ar y canlynol:

- Pwynt 2.1 Ychwanegu cynrychiolydd o Gyngor Tref Ffestiniog
- Pwynt 2.1 Cyngor Cymuned Trawsfynydd *i ddarllen fel* Cyngor Cymuned Trawsfynydd a Maentwrog X 1
- Pwynt 2.2 pwynt bwled 5 – 'Cyd-bwyllgor Lleol' i ddweud 'Cyd-gyngor Safle'

Nodwyd o dan Bwynt 2.2, pwynt bwled 4 – nid swyddog yw'r Cyng. Ioan Thomas ond yn hytrach aelod o Gyngor Sir Gwynedd, a holwyd a ddylid gwneud hyn yn gliriach yn y ddogfen. Mae angen cytuno ar hyn.

Cadarnhawyd y cyfansoddiad diwygiedig.

13. Unrhyw fater arall

Roedd y Cyng. Dafydd Watts, Llanfrothen, yn dymuno rhoi gwybod i'r aelodau bod grŵp annibynnol wedi cael ei sefydlu i drafod y posibilrwydd o drosglwyddo asedau o Faentwrog i'r gymuned leol gyda'r NDA a phartïon eraill sydd â diddordeb.

14. Dyddiad ac amser y cyfarfod nesaf

Cytunwyd i newid diwrnod y cyfarfod i ddydd Iau. Bydd y cyfarfod nesaf yn cael ei gynnal ym mis Mehefin 2019, gydag ymweliad safle yn y bore.

Y dyddiadau a gynigir ar gyfer 2019 yw dydd Iau 6 Mehefin a dydd Iau 5 Rhagfyr.

Diolchodd y Cadeirydd i bawb am eu presenoldeb a daeth y cyfarfod i ben am 2.55pm.